

Pedres de terme

L'Espunyola

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: A la zona de Sant Sadurní del Cint
Emplaçament Prop de la pista que porta a la masia de Comarmada.

Coordenades:

Latitud: 42.03862
Longitud: 1.74875
UTM Est (X): 396436
UTM Nord (Y): 4654821

Classificació

Número de fitxa 08078 - 113
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Popular
Segle XVII?
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Algunes de les peces presenten la superfície laminada i erosionada.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Simbòlic
Titularitat Privada
Titular: Varis propietaris.
Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: dj., 09/09/2010 - 02:00

Descripció

Les pedres de terme es troben situades a costat i costat del camí que porta cap a Comarnada. Hem localitzat tres fites, tot i que sabem que n'hi ha una quarta i altres localitzades cap a la zona de Sants Metges. Dues de les peces són de forma allargada, clavades al terra, i la part visible mostra unes mides entre 54 cms d'alçada, uns 24 cms d'amplada i un 23 cms de profunditat; tenen quatre cares i són coronades amb un acabat en forma triangular (vist des de la part frontal). L'altra fita té forma rectangular, no està clavada al terra i té unes mides de 50 cms d'alçada, 80 cms d'amplada i 25 cms de profunditat. A la part frontal, hi ha picat en baix relleu el símbol del llinatge dels Cardona, un card de tres flors.

Història

El llinatge dels Cardona té els seus orígens en els vescomtes d'Osona, quan el comte Ramon Borrell II a la segona meitat del segle X, va posar Cardona i els seus habitants sota el patrocini del vescomte Ermemir, germà del bisbe de Vic Arnulf, conseller alhora del comte Ramon Borrell. Al 1086 amb Ramon Folc I de Cardona la casa va passar a ostentar el títol de vescomtat; a la vegada que es convertien en un llinatge molt influent, especialment en l'entorn dels comtes de Barcelona i posteriorment també dels reis catalans. Van tenir importants funcions de mediació entre els comtats de la Catalunya occidental (Urgell, Pallars, Castellbò) i la corona. Aquest llinatge ha estat sempre vinculat a la gran riquesa que els va significar el control que exercien sobre l'explotació de les mines de sal existents a Cardona, no envà també se'ls ha anomenat "senyors de la sal". La Muntanya de Sal els va dotar de gran influència i poder econòmic, clarament palès amb la posterior adquisició del títol de ducs. Es considera que en el decurs del segle XV la nissaga dels Cardona era la més important darrera de la casa reial, d'aquí que hagin rebut el sobrenom de «reis sense corona». La manca de successió masculina i els aliances matrimonials que es realitzaren al llarg del segle XVI van emparentar el llinatge amb famílies castellanes, tot integrant el ducat de Cardona amb el ducat de Segorbe i posteriorment amb els ducs de Medinacelli.

Els Cardona van tenir nombroses possessions, a Tagamanent, el Brull, Savassona, Rupit i Casserres, on hi havia importants castells, i entre les quals hi ha part del terme de l'Espunyola, aproximadament la meitat oest, corresponent a les parròquies del Cint i Correà; sembla que excepte la part de llevant de l'actual terme, coincidint amb el territori de l'antic termenat del Castell de l'Espunyola que formava part del comtat de Berga i va passar a estar vinculada amb el llinatge berguedà dels Peguera. El sector que va des de Montamajor, Correà i el Cint fins a Capolat formava part de la unitat física i històrica de la Vall de Lord, inclosa dins els territoris del comtat d'Urgell, i també eclesiàsticament formava part del deganat d'Urgell, i la resta del territori de l'Espunyola del deganat de Berga. Així, doncs, l'actual territori de l'Espunyola històricament ha estat partit entre aquests dos comtats que, posteriorment, en època moderna, la part occidental va continuar dominat pels Ducs de Cardona. És probable arran d'algun dels emparentatges d'època moderna de la família dels Cardona amb nissagues com els ducs de Segorbe o els de Medinacelli, que es realitzés una ratificació o posada al dia del termenat o de les possessions del Ducat, que podrien haver comportat un revisió del territori en mans dels Ducs i per tant també de les seves tinences a l'Espunyola, i potser de nous enfitements. De fet, es creu que les pedres de terme podrien correspondre al període modern, potser segle XVII.

